

PDF publikácia

HUDOBNO-POHYBOVÉ HRY V MATERSKEJ ŠKOLE

Upozornenie pre užívateľa tejto publikácie:

Elektronická verzia publikácie podlieha rovnakým pravidlám užívania ako tlačená. Všetky práva sú vyhradené. Všetky práva, najmä právo na titul (názov), licenčné právo a priemyselné ochranné práva majú na základe výhradného oprávnenia udeleného licenčnou zmluvou vydavateľstvá INFRA, s. r. o. a INFRA Slovakia, s. r. o. a sú chránené autorským zákonom.

Žiadna časť nesmie byť reprodukováná a šírená bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa. Ďalšie šírenie publikácie či jej častí inej osobe je v rozpore s autorským zákonom.

INFRA Slovakia, s. r. o. vydavateľstvo
J. Hollého 875, 908 73 Veľké Leváre
infra@kafomet.sk, www.infraslovakia.sk

© INFRA Slovakia, s. r. o., 2020
Všetky práva vyhradené.
Vydanie prvé.

Táto pdf-publikácia obsahuje príspevky, ktoré pôvodne vyšli v tlačenej publikácii KAUCING pre MŠ a aktualizáciách.

OBSAH

JAK-028/4	Lúčime sa so škôlkou	Mgr. Elena Tancošová	leto
ČSP-010/4	Jar a lesný požiar	Mgr. Elena Tancošová	jar
UAK-031/6	Narodenie Jezuliatka - vianočná besiedka	Mgr. Elena Tancošová	zima
UAK-034/6	Veľkonočné zvyky a tradície	Mgr. Elena Tancošová	jar
UAK-037/8	Planéta Muzika	Mgr. Elena Tancošová	rok
UAK-038/8	Hra na svadbu	Mgr. Elena Tancošová	jar, leto
UAK-039/8	Hra na muzikantov alebo poznávame hudobné nástroje	Mgr. Elena Tancošová	rok

infrac

Slovakia

JAK-028/4

LETO

Lúčime sa so škôlkou

Zameranie: Program rozlúčkovej slávnosti v materskej škole ponúka námet na scénu pri záverečnom lúčení s predškôlkami. Je možné využiť ho aj v zmiešanej, vo vekovo heterogénnej triede, kde odchádza do školy len časť kolektívu. Rovnako ho môžu použiť ako námet aj vekovo homogénne triedy. Vhodná je pre počet detí cca 14 – 16.

Výkonový štandard: Vyslovuje správne, zreteľne a plynule všetky hlásky a hláskové skupiny.

Obsahový štandard: Krátke literárne útvary (básničky, riekanky, vyčítanky) si deti osvojujú spamäti, recitujú s dôrazom na správnu výslovnosť.

Evaluačné otázky: Ako vyslovuje jednotlivé hlásky? S výslovnosťou ktorých hlások má problémy?

Pomôcky: Školské batohy, futbalové bránky, mäkká lopta, kostýmy, písmená na tabuli, zvukový prehrávač.

Postavy: Rozprávkové: Snehulienka, trpaslíci (jeden až sedem), pirát, Popoluška, Červená čiapočka, vlk, princ, princezná, čarodejnica...
Poznámka: Postavy je možné zameniť za iné – aktuálnejšie, deťom bližšie, napríklad Anna a Elza, snehuliak Olaf..., ak má dieťa svoju obľúbenú rozprávkovú postavu, nech ju pokojne v scénke stvárni.

Postup:

1. V úvode sedia všetky postavy v polkruhu, do stredu sa postaví rozprávač – prípadne niektorá výrečná postava z účinkujúcich detí, prípadne sa úvod rozdelí viacerým účinkujúcim deťom:

Začiatok od konca: *Začiatok je prvý krok k nejakému koncu, oba patria k sebe ako špagát k zvoncu. Aj ruža je púčikom a až potom vonia, aj v rozprávkach zvonca až na konci zvoní. Čo však, ak sa koniec stane začiatkom? Krásna labuť bude škaredým káčatkom? Najprv bude kaša a až potom „Hrnček, var!“ Zo slávneho princa stane sa Popolvár? Červená čiapočka hneď na začiatku vlkovi vyjde z bruška a z princeznej prenádhernej stane sa Popoluška? Hlúpy Jano múdro vládol, tak sa spomína. Tak nech zvoní zvonec, príbeh sa začína!*

2. Zazvoní zvonec, pohyb na inštrumentálnu hudbu, odporúčame hudobný sprievod Snehulienka a sedem trpaslíkov. Všetky rozprávkové postavy napodobňujú pohyb rôznych činností v materskej škole: kreslenie, cvičenie, stavenie z kociek, konštrukčné i námetové hry... Spomedzi nich sa do stredu postaví Snehulienka, ktorá stvárňovala pri činnostiach učiteľku.

Snehulienka: *Tak, deti, mám pre vás skvelú správu, zajtra už nepôjdete do škôlky, ide sa do školy, do naozajstnej veľkej školy. Pozrite, aké krásne batohy som vám nachystala (ukáže na batohy v rohu triedy), aj farbičky nakúpila. No a teraz šup do postieľky! Zajtra je váš veľký deň...*

Trpaslík: *Ale, Snehulienka, veď my sme ešte malí... (ostatní trpaslíci prikyvujú).*

Trpaslík: *Áno, ešte sme malí, maličkí...*

Pirát: *Taká škola – to je vec, tam chodí len vzdelanec.*

A ja, pirát z Karibiku, naučiť sa niečo chcem.

Porátať si súradnice, spoznať našu Zem.

Popoluška: *A ja, malá Popoluška, v škole napnem obe ušká.*

Šošovicu od hrachu hravo roztriedim, naučím sa počítať, písať, čítať z kníh.

Musím sa však umyť od popola, zase som sa celá umazala..., hihhi.

Červ. čiapočka: *V škole veru, kamaráti, tam sa majú všetci radi.*

Krivda, klamstvo, klebety, to tam veru nepatrí.

Škola učí všetkých nás, ako život neprepásť.

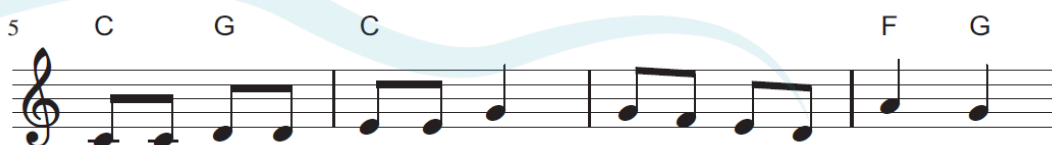
Lesná víla: *Nečuš v kúte ako myš, čím si vyššie – ďalej dovidíš.*

Vlk: Čo už, keď nás škola volá, zbohom voľnosť, les i hora.
Vedela už stará mať, že lepšie znať ako mať.
Princ: Lepší rozum ako zlato, v zlej chvíli si spomeň na to.
Čarodejníca: Šikovnosť, to nie sú čary, tak nech sa nám v škole darí.
Každý si vezme vankúšik, ukladajú sa na spánok a pritom si spievajú.

Či si ma-lý, le-bo veľ-ký, ve-čer tre-ba do pos-tieľ-ky,

kto si dob-re od-dých-ne, ten ne-bu-de pla-kať,

že ne-vlá-dze na dvo-re s ka-ma-rát-mi ská-kať.

*Či si malý, lebo veľký, večer treba do postieľky,
kto si dobre oddýchne, ten nebude plakať,
že nevládze na dvore s kamarátmi skákať.*

3. Dohráva motív piesne v inštrumentálnej podobe, deti spia, Snehulienka ich budí.
Snehulienka: *Vstávame, detičky, dnes sa ide do školičky! Všetko máme prichystané, nemôžeme byť v škole plané! Učiteľku poslúchať, vo všetkom jej pomáhať!*
Deti: *Áno, Snehulienka. Tak poďme už do tej školy!*
Na chrbty si vyložia pripravené batohy, kráčajúc si veselo spievajú.

Ces-tič-ka do školy, cez lú-ky, po po-li,

ces-tič-ka do ško-ly je ve-se-lá.

*Cestička do školy cez lúky, po poli,
cestička do školy je veselá.
Ideme lesíčkom, kráčame hájičkom,
cestička do školy je veselá.*

balónik alebo loptu prepichnete, čo sa s ním stane? Vyfučí. Vypúšťame pomaly vzduch, ruky pomáhajú tlakom vypustiť vzduch. Môžeme pomaly vypúšťať so zvukmi: šá, šú.

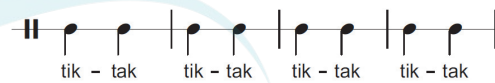
Pa sa pozrie na náramkové hodinky: *Ešte máme do odletu čas, počujete, ako tie hodiny tikajú?* (Ticho.) Deťom priložíme k ušiam náramkové hodiny, v tichosti môžu počuť ich tikot. Opýtame sa, aké hodiny ešte poznajú, či vedia, aké zvuky vydávajú. Napríklad hodiny na veži (bim-bam). V prípade, že majú doma kukučkové hodiny, zisťujeme, aké zvuky vydávajú. (Kuku-kuku.) *Kým čakáme na odlet, poďme sa pozrieť do hodinárstva, ako to tam vyzerá.*

Deti rozdelíme do skupín. Každá z nich bude predstavovať inú rytmickú pulzáciu s vydávaním zvuku určeného typu hodín. Počas výdychovej fázy deklamujú podľa gesta rúk onomatopoeje svojich hodín/tikanie, zvonenie:

- budík: *cířřn, cířřn*

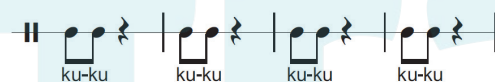
- nástenné hodiny: tik-tak, tik-tak

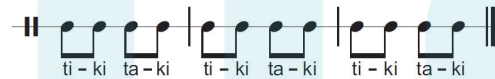
- vežové hodiny: bim-bam, bim-bam

- kukučkové hodiny: kuku, kuku, kuku, kuku

- náramkové hodiny: tiki, taki, tiki, taki

(Po chvíli môže zazvoniť budík alebo zaznie gong, ktorý ohlásí odchod rakety.)

Pa: *No už je naozaj čas na odchod, rýchlo nastupovať do rakety!*

2. Na planétu Muzika sa dostaneme pristaveným raketoplánom (rozvoj predstavivosti, imaginácie pri nastupovaní do rakety = metóda tvorivej dramatiky):

- raketa môže odštartovať, keď zaznie tento tón (napr. zvuk činelov),
- 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, štart + zvuk činelu = hudba – úvodný motív rozprávky Pa a Pi,
- pohybom znázorňujeme štart, samotný let, pridávame zvuky... (metóda tvorivej dramatiky, pohybová improvizácia), zvuky – *vířřř*, *hiú-hiú* – pristávanie: *Vystupovať, už sme tu!*

Pa: *A, jeeeee, deti, akási čudná planéta Muzika... Všade naokolo je len hustý les. Poďme sa tu poobzerať.*

(Znázorňujeme pohyb v lese, deti sa vžijú s nami do imaginárneho priestoru predstavujúceho les).

3. Rytmické a intonačné cvičenia – dramatizácia pohybom, znázorňovanie a napodobňovanie zvukov prírody, zvierat, stromov:

- kvf, kvf – vržganie stromov,
- hu-hu-húú – húkanie sovy,
- ssssss, ssssss – had a iné.

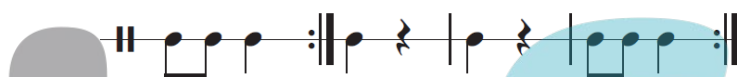
Do zvukov následne zapojíme vopred pripravené zvuky hudobných nástrojov, ktoré pripomínajú niektoré zvieratko. Deti pomenujú zvuk nástroja a priradujú mu zvieratko, ktoré im konkrétny zvuk pripomína, to aj napodobnia pohybom: *basa = medveď, flauta = vtáčiky, klavír = zajačiky, gitara = veverička, husle = včely, čmeliak.*

Husle sa objavia v dominantnej úlohe na CD nahrávke „Let čmeliaka“ – počúvanie hudby spojené s pohybovou improvizáciou, vyjadrujúcou výškové rozdiely pohybom (so vzpaženými rukami na špičkách sú znázornené vysoké tóny, čupnutie dole znázorňujú nízke tóny).

Deti rozdelíme na skupiny, každá napodobňuje podľa zvuku konkrétny hudobný nástroj, prípadne pohybom znázorní zvieratko, ktoré mu hudobný nástroj pripomína.

(Pohybová improvizácia, sluchová analýza, reakcia na hudobné nástroje, pohybové znázornenie stúpajúcej a klesajúcej melódie.)

V lese počujeme aj iné zvuky, napr. búchanie paličiek s ozvenou: udávame krátky rytmický celok, ktorý deti opakujú ako ozvena (v ponuke námety na rytmické celky).

Pa: *To je d'ateľ. Poznám ho. Je to liečiteľ stromov. Počúva stromy (počúvame stromy). V strome, v ktorom začuje pohyb chrobákov, ktoré chcú zničiť strom, rýchlo vyďobe otvor a chrobáčky pochytá.*

Rečňovanka spojená rytmickou hrou na telo:

*Klope d'ateľ do stromu, vyťukáva klop-klop,
nájde hniezdo chrobačie, všetko poje, zob-zob.*

4. Putujeme ďalej, ale začína pršať. Spievame pieseň: *Prší, prší len sa leje.*

Pr - ší, pr - ší, len sa le - je, pr - ší, pr - ší na a - le - je,

kto má smiech a vo-du rád, s dažďom bu - de ka-ma-rát.

Následne vytvárame zvukovú kulisu dažďa plieskaním prstov o dlaň, vytvárame zvuk dažďa – zosilňujeme i zoslabujeme – dynamický úder prstov na dlane.

Pa: *Deti, keď sa dobre započúvame do dažďa, zistíme, že je to nádherná dažďová symfónia. Podťe, spolu si ju zahráme.*

Deti sa rozdelia do skupín. Ich úlohou je spolupracovať, ide o skupinovú kohéziu, musia udržiavať pozornosť pri pokynoch. Skupina, na ktorú ukážeme, vydáva v pravidelnom rytme svoj rytmický celok.

Skupiny rytmicky napodobňujú dažď klopkaním ozvučných drevok v rytmických celkoch.

UAK-039/8

ROK

Hra na muzikantov alebo poznávame hudobné nástroje

Zameranie: Hra na muzikantov ponúka aktívne spoznávanie hudobných nástrojov, ich výzoru, tvaru, zvuku a spôsobu používania prostredníctvom zrakových, sluchových vnemov a hry.

Výkonový štandard: Aktívne počúva hudobné skladby pre deti, piesne a spev učiteľky.

Obsahový štandard: Učiteľka počúva s deťmi detské hudobné skladby a piesne. Učiteľka sama spieva a hrá deťom piesne a inštrumentálne miniatúry. Učiteľka učí deti sluchom rozlišovať zvuky a tóny, zdroj hudobného a nehudobného zvuku. Identifikujú hlas dieťaťa, mužský, ženský, sólo spev, spev skupiny, znenie najznámejších klasických hudobných nástrojov, odkiaľ prichádza zvuk či tón. Učiteľka pri počúvaní hudby spoločne s deťmi identifikuje niektoré vyjadrovacie prostriedky hudby (rytmus, tempo, dynamiku). Spoločne pomenujú kontrasty v hudbe. Učiteľka vytvára situácie na opätovné počúvanie a spoznávanie už počúvaných hudobných diel.

Evaluačné otázky: Ako dieťa reaguje na možnosť využitia hudobného nástroja alebo inej činnosti? Do akej miery zachytí zmenu farby, t. j. ľudských hlasov, farbu hudobného nástroja? Ktoré hudobno-vyjadrovacie prostriedky hudby (dynamika, rytmus, tempo) dokáže dieťa identifikovať?

Pomôcky: Obrázky hudobných nástrojov, dirigenta, orchestra; nahrávky zvukov, piesní, hudby; hudobné nástroje, dirigentská palička.

Postavy: Dirigent, deti, hudobné nástroje.

Vstupné informácie:

Dieťa: *Kto má dobré uši, všetko začuje: veselú pesničku aj tichú uspávanku. A kto má hudbu a pesničku rád, toho iste potešia. Na hudobnom nástroji môžeme zahrat' všetko. A kto chce, môže s nami spievať alebo pochodovať, až kým ho nohy nerozboľia.*

Učiteľ: *Ako sa na hudobné nástroje hrá? (Odpovedajú deti a zároveň ukazujú – prstami, fúkaním, sláčikom, paličkami...) Ktoré hudobné nástroje poznáte? (Deti odpovedajú, pričom ukazujú paličkou na obrázok a pomenúvajú – xylofón, flautu, gitaru, saxofón, činely, bubon, klarinet aj husle.)*

Postup:

1. Požiadame deti, aby si na chvíľku zavreli oči, pretože ich čaká prekvapenie. Nebudú ho vidieť očami, ale najprv počúvať ušami. Až potom sa môžu pozrieť. Vysvetlíme pravidlá, že každý hudobný nástroj má svoj zvuk a my sa pokúsime predstaviť si, čo sa v tom hudobnom nástroji skrýva: aká vec alebo zvieratko, prípadne iná reália.

Odporúčame vopred pripraviť zvukové nahrávky – ukážky rôznych hudobných nástrojov, ktoré zaznejú v pásme. Po výzve *zavrieť oči* pustíme zvukovú ukážku hudobného nástroja. Týmto spôsobom je možné zapájať do procesu viac vnemov, čím sa skvalitňuje proces učenia, zapamätávanie, asociácie. Obrazový, ako aj zvukový materiál odporúčame prezentovať s využitím IKT.

2. Zaznie zvuková ukážka. Deti vnímajú sluchom zvuk a pokúsia sa najprv vyjadriť, čo im zvuk pripomína. Napríklad nejaké zvieratko alebo predmet. Následne si otvoria oči a zrakom sa zoznámia s výzorom hudobného nástroja. Ak máme k dispozícii reálne nástroje, dovolíme podísať bližšie a prezrieť si nástroj zblízka. Spýtame sa detí, či poznajú názov tohto nástroja. Môžu ho

pomenovať, necháme ich aj v prípadnom omyle. Dieťa/učiteľ (prípadne vopred pripravený zvukový záznam básničky, ktorú môžeme vopred nahráť s vybranými deťmi) prednesie básničku, v ktorej predstaví charakteristiku nástroja aj jeho pomenovanie. Tento postup sa opakuje prakticky pri všetkých nástrojoch.

3. Zvukové ukážky:

▪ Violončelo

Muzikant má dnes čelo samú vrásku, trápi sa, trápi sedemkrát. Rozbili mu čelo... Tak sa mu hrať chcelo pre speváčku, krásku! Na čom bude hrať? Vedz, že nie je vždy čelo ako čelo! Niekedy je to violončelo. Miesto vrásky má štyri struny. Jazdia po nich hybké sláky. Každá struna hlboko zuní, život čela je raz taký.

▪ Klavír

Biele zuby, čierne nosy – nehanbi sa, zahraj čosi! Brnky, brnky, brnky – rozoznej mu strunky, pohladkaj mu zuby – klavír, ten to ľúbi!

▪ Husle

Kúp si strunu za korunu! Lacná je, tak kúp si ešte tri! Na husliach sa predsa nešetří. Skús si zahrať! Ani jeden tón nechce vyliezť z tvojich huslí von? Je v tom celkom malý háčik: zabudol si kúpiť sláčik! Dedko babke šušle: - Babka, kúp mi hušle! Babka na to vraví: - Tuším, nie si zdravý!? Husle majú príkry, tenký hlas. Pre teba sa hodí kontrabas!

▪ Kontrabas

Učiteľ: Deti, poznáte kontrabas? Čo to môže byť? (Necháme vyjadriť asociácie detí s týmto pojmom). Kontrabas je hudobný nástroj, ktorý má tiež struny, sláčik a drevené brucho. (Ukážeme obrázok). Na ktorý hudobný nástroj sa podobá? Kto môže byť jeho príbuzným? (Violončelo, husle...) Hovoríme im sláčikové nástroje.

Kontrabas

C Dmi G C Dmi G

Kon-tra, kon-tra, kon-tra-bas, poz-ná kaž-dý dob-re z nás,

5 hlas má a - ko ded - ko, čo o - dud - re všet - ko.

*Kontra, kontra, kontrabas
pozná každý dobre z nás.
Hlas má ako dedko,
čo odudre všetko.
S husličkami máva sólo,
opakuje jedno slovo.
Dzuny, dzuny, dzuny,
vravia jeho struny.*